

Problembaseret læring på Socialrådgiveruddannelsen

Dette papir tager afsæt i [Aalborg Universitets læringsmodel for Problembaseret Læring](#) og [studieaktivitetsmodellen](#) og beskriver guidelines for Problembaseret Læring (PBL) på Socialrådgiveruddannelsen i Aalborg og Hjørring.

Papiret er godkendt af studienævnet d. 12. januar 2023 og er gældende, men tages løbende op til revision. Papiret henvender sig til holdundervisere, vejledere og studerende på uddannelsen.

Indhold

PBL og studieaktivitet på Aalborg Universitet.....	2
Studieaktivitetsmodellen.....	2
PBL i holdundervisning på Socialrådgiveruddannelsen.....	3
PBL i projekt- og studiegrupper og vejledning på Socialrådgiveruddannelsen.....	5
Projekt- og studiegrupper.....	5
Projektvejledning.....	6

PBL og studieaktivitet på Aalborg Universitet

Problembaseret læring er et omdrejningspunkt for undervisningen på Socialrådgiveruddannelsen. Uddannelsen bygger på grundprincipper i Aalborg Universitets læringsmodel for Problembaseret Læring med et stærkt fokus på de studerendes opbygning af viden, færdigheder og kompetencer til at kunne udøve socialrådgivning og socialt arbejde i forskellige sammenhænge på professionsfeltet:

- *Projektorganisering skaber rammer for Problembaseret Læring*, hvor studerende i en tidsafgrænset og målrettet proces arbejder med et projekt, hvor en problemformulering analyseres og bearbejdes og resulterer i et produkt.
- *Samarbejde driver et problembaseret projektarbejde*, hvor studerende styrer og gennemfører et projekt og støtter hinanden i at opnå de faglige mål gennem udveksling af viden, faglige diskussioner, gensidig kritisk feedback, kollektive beslutningsprocesser og koordinering understøttet af vejledning
- *Kurser understøtter projektarbejdet*, så studerende får viden om teorier og metoder, de kan bruge i projektarbejdet. Kurserne tilrettelægges så de forudsætter studenteraktivitet og består af forelæsninger, workshops, seminarer, øvelser osv.
- *Kurser og problembaseret projektarbejde skal være eksemplarisk*, så læring kan overføres til lignende situationer, som den studerende kan møde i et professionelt arbejde.
- *De studerende har ansvar for egen læring*, hvilket indebærer ansvar for løbende at tilegne sig kompetencer i at vurdere kvaliteten af egen indsats og videngrundlag i forhold til en givet problemstilling. Studerende får faglig vejledning iht. studieordningens krav og samt vejledning, der understøtter samarbejde og læring. Det er dog alene de studerende, der har ansvaret for samarbejdet i gruppen, tilrettelæggelse af læring og projektets forløb og resultat.

Studieaktivitetsmodellen

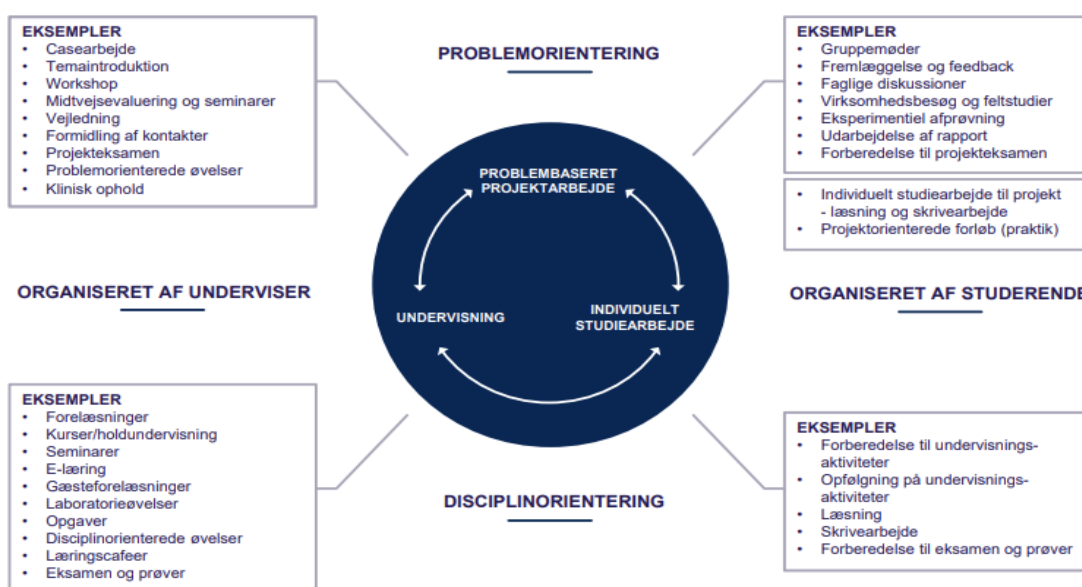
Studieaktivitetsmodellen på Aalborg Universitet relaterer sig til Problembaseret Læring, idet den forudsætter at studieaktiviteter:

- Både omfatter undervisning, problemorienteret projektarbejde og individuelt studiearbejde
- Både er disciplin-orienterede og styret af underviser og problemorienterede og styret af de studerende selv bl.a. gennem projektarbejde, studiegrupper og individuelt studiearbejde.

Da en del af studieaktiviteterne foregår i grupper, hvor det er de studerendes/gruppens ansvar at styre aktiviteterne, er det vigtigt at understrege at studieaktivitetsmodellen lægger op til, at

Socialrådgiveruddannelsen er et fuldtidsstudie med et timeforbrug på 40 timer pr. uge +/-, hvor som minimum halvdelen beror på de studerendes evne til at indgå aktivt i grupper parallelt med individuelt studiearbejde.

AAU's studieaktivitetsmodel

PBL i holdundervisning på Socialrådgiveruddannelsen

Undervisningen på socialrådgiveruddannelsen anvender PBL til at understøtte de studerendes læring – herunder opbygning af viden, færdigheder og kompetencer – til at kunne udøve socialrådgivning og socialt arbejde. I holdundervisningen gøres der brug af forskellige pædagogiske former, som understøtter læring og omsætning af undervisningens indhold. Digitale teknologier, herunder online bidrag, tages i brug, når det er fagligt relevant og understøttende for læring. Undervisningen er tilrettelagt med en forventning om, at de studerende har forberedt sig (individuelt eller i gruppen), er aktivt deltagende og har ansvar for egen læring.

Der undervises i PBL på Socialrådgiveruddannelsen:

- *De studerende introduceres til og undervises i PBL gennem uddannelsen fra 1. semester til Bachelorprojekt. Undervisningen styrker de studerendes evne til at arbejde problemorienteret med deres egen læring i grupper og individuelt.*

- De studerende gøres opmærksomme på, og introduceres til, hvordan de kan arbejde fysisk og online i grupper via AAU's digitale værktøjer fx Teams.
- *Der skemalægges PBL-workshop/gruppedannelse på alle moduler*, hvor de studerende forventes at arbejde i grupper. Disse kan kombineres med introduktion til modulet, og har fokus på problembaseret læring, faglige diskussioner om opgaver/projekter samt muligheden for at danne og/eller styrke gruppesamarbejde baseret på faglige interesse og et godt samarbejds-klima.

På alle uddannelsens moduler tilrettelægges holdundervisning med afsæt i PBL med fokus på:

- *Problemorienteret og forskningsbaseret* fokus på autentiske problemstillinger i praksis i socialrådgivning og socialt arbejde.
- *Teoretisk, empirisk og metodisk viden* med relevans for socialrådgivning og socialt arbejde herunder viden om udviklingen på professionsfeltet
- *Brug af eksempler, øvelser, gruppearbejde, workshops m.m.* der gør, at de studerende tilegner sig viden og kan omsætte dette til færdigheder og kompetencer i socialrådgivning og socialt arbejde.
- Inddragelse af de studerendes erfaringer fra professionsfeltet herunder praktikken

Det er praksis, at holdundervisningen:

- *Relaterer undervisningens indhold til modulet*, modulets læringsmål og dets øvrige undervisning samt de studerendes opgave/projekt. Hvorfor skal de studerende undervises i netop dette indhold? Hvad er formålet?
- *Ansører og engagerer de studerende* ved at underviseren omsætter viden med brug af eksempler fra socialrådgivning og socialt arbejde og/eller forskning på området.
- *Indeholder eller er koblet til en studenterstyret aktivitet*, hvor de studerende får mulighed for at tilegne sig, reflektere kritisk over og omsætte undervisningens indhold på en selvstændig og engageret måde.
- Er fysisk, men kan gøre brug af digitale teknologier/online undervisning og -workshops, når det er relevant og understøtter deltagelse og læring.

Studenterstyrede aktiviteter i eller i tilknytning til holdundervisning kan være:

- *Summediskussioner/aktiviteter*: Disse kan fx tage afsæt i et afgrænset indhold i undervisningen, hvor underviser opfordrer studerende til at forholde sig til et spørgsmål/problem. Dette kan foregå mundtligt, via små korte skriftlige bidrag understøttet af fysiske og/eller digitale teknologier.
- *Gruppediskussioner*. Disse kan fx tage afsæt i et sæt af spørgsmål eller cases, der opfordrer de studerende til at bearbejde undervisningens indhold, relatere det til professionsfeltet/socialrådgiverens praksis og/eller opgave eller projekt.
- *Workshops, Gruppearbejde eller individuelle øvelser i tilknytning til undervisning*. Disse kan fx handle om mere dybdegående arbejde med viden herunder teorier, metoder, og cases/empirisk

fokus i eget projektarbejde, som gør at de studerende får mulighed for at omsætte dette til egen læring. De kan tilrettelægges fysisk som værksted/seminar eller digitalt/online konference.

- *Studereroplæg herunder Flipped Classroom / Learning.* Dette kan fx tage afsæt i mundtlige run-der, gruppediskussioner og/eller -øvelser på selve dagen for undervisning, som præsenteres i plenum eller grupper mundtligt og/eller skriftligt, eller det kan tage afsæt i, at de studerende i grupper og forud for undervisningen selvstændigt forbereder oplæg på baggrund af pensum.

Inddragelse af praksis i holdundervisning:

Modulkoordinator har ansvar for, at der på hvert modul inddrages bidrag fra praksis, som giver de studerende viden om praksis og udviklinger på professionsfeltet. Dette kan være:

- *Brug af gæsteunderviser* fra praksis med viden, ekspertise og erfaringer, der er relevante for modulets læringsmål og indhold. Gæsteforelæsning kan foregå fysisk som en holdundervisning eller via et digitalt bidrag (fx video) eller online deltagelse i fysisk holdundervisning.
- *Læringsforløb/undervisning i praksis* fx gennem samarbejde med arbejdssteder/praksis, hvor undervisningen foregår uden for AAU.

PBL i projekt- og studiegrupper og vejledning på Socialrådgiveruddannelsen

De studerendes arbejde i og på tværs af projekt- og studiegrupper samt vejledning på socialrådgiveruddannelsen tager afsæt i PBL som tilgang til de studerendes læring – herunder opbygning af viden, færdigheder og kompetencer – til at kunne udøve socialrådgivning og socialt arbejde. Arbejdet i projekt- og studiegrupper herunder vejledning tilrettelægges, så det understøtter Problembaseret Læring. Digitale teknologier tages i brug, når det understøtter samarbejde mellem studerende og mellem studerende og vejleder. Vejledning tilrettelægges med en forventning om, at de studerende har forberedt sig (individuel eller i gruppen), er aktivt deltagende og har ansvar for egen læring. Samarbejdet i og på tværs af projekt- og studiegrupper antages at bidrage til at skabe en godt fagligt og socialt studiemiljø, hvor studerende er orienteret mod og åbne overfor hinandens varierede faglige og sociale kompetencer.

Projekt- og studiegrupper

På socialrådgiveruddannelsen er der en forventning om, at de studerende arbejder i grupper fordi dette er med til at styrke de studerendes læring og evner til at samarbejde i en professionsssammenhæng:

- *De studerende tildeles på 1. semester en projektgruppe.* På de fleste øvrige moduler, arbejder de studerende i selvvalgte grupper med minimum 3 personer. De studerende bestemmer selv, om de vil arbejde i gruppe på 7. semester herunder Bachelorprojekt. Holdundervisningen understøtter de studerendes udvikling af evner til at arbejde sammen i grupper (jf. ovenfor).
- *Der dannes studiegrupper, på de moduler hvor de studerende forventes at arbejde individuelt med en*

opgave. Grupperne er til brug for læsning af litteratur, litteratursøgning og sparring. Studiegrupperne har en vigtig funktion i forhold til studiemiljø – herunder dannelsen af sociale og faglige relationer på tværs af opgave/projektgrupper.

Peer-to-peer learning og vejledning i klynger

- *På hvert modul afholdes der så vidt muligt tværfaglige klyngevejledninger/seminarer* med afsæt i og tilpasset de studerendes opgaver/projekter. Seminarerne er baseret på peer-to-peer-learning og problemorienteret, konstruktiv feedback fra både medstuderende og relevante undervisere. Klynge-seminarerne indgår i den normale normering af timer til vejledning.

Projektvejledning

Resultatet af projektet/-opgaven opstår som følge af en kontinuerlig udveksling og bearbejdning af viden og ideer, som har relevans for belysning af projektets/opgavens problemstilling – en udveksling og bearbejdning, som finder sted i et samspil mellem gruppens medlemmer, andre medstuderende og undervisere, herunder gruppens vejleder(e). Et væsentligt aspekt ved projektet/opgaven er, at studerende arbejder selvstændigt i grupper, herunder tager ansvar for egen læring. At tage ansvar for egen læring handler om, at gruppen og dens medlemmer bliver bevidste om og reflekterer over egne læreprocesser, herunder hvad der fremmer og hæmmer læring. Det gælder i forhold til betingelserne for og indholdet af den faglige læring. Det gælder også i forhold til gruppearbejdet og -samarbejdet. Endelig gælder det i forhold til samarbejdet med og anvendelsen af gruppens vejleder.

- *Vejleder og studerende indleder samarbejdet med et fysisk møde* med henblik på at afstemme forventninger. Forventningsafstemningen bør involvere en dialog om gensidige forventninger til:
 - faglige vejledning, organisering og samarbejde i vejledningen herunder:
 - forventninger til fysiske hhv. online møder, deltagelse og anden kommunikation
 - gruppens arbejdsbetingelser, engagement, arbejdsindsats og ambitioner.

Forventningsafstemningen vedr. vejledning skal ske inden for rammerne af vejledningspraksis på socialrådgiveruddannelsen som beskrevet nedenfor.

Vejledningen normeres således, at det er muligt at holde et passende antal møder svarende til opgavens/projektets omfang og opgave/projektperioden. Erfaringer har vist de studerende særligt behov for vejledning i begyndelsen, hvor de arbejder med at vælge en case/et emne og formulerer et problem, undervejs i forhold til valg af teori, design, og/eller metode, og afslutningsvist i forhold til analyse og formidling. De studerende har ansvar for at tilrettelægge og aftale vejledning fordelt over perioden og fx ikke kun til sidst. Vejlederen rådgiver og ansporer de studerende til at skabe flow i arbejdsprocessen:

- *Vejledningen skal indledes med et fysisk møde* (jf. ovenfor) og foregår normalt ansigt til ansigt, men kan efter gensidig forventningsafstemning og aftale foregå online via AAU's digitale værktøjer fx Teams.

- *Der kan gives skriftlige svar på afgrænsede spørgsmål på e-mail*, men dette kan ikke erstatte vejledningsmøder centreret omkring dialog om de studerendes skriftlige arbejde.
- *De studerende har ansvar for at forberede en dagsorden/punkter til vejledermødet med spørgsmål/emner, som de ønsker drøftet og få vejledning om.*
- *Vejledning kan finde sted i tidsrummet 8.00-18.00 og gives normalt inden for arbejdstid dvs. mellem 8.00-16.00.* Nogle vejledere har beskæftigelse andet sted end AAU, hvilket kan betyde, at vejledningen kan ligge mellem 16.00 og 18.00. Hvis vejledning skal foregå i andre tidsrum, skal det aftales.
- *De studerende kan ikke forvente, at vejleder står til rådighed i weekender, ferier eller helligdage.* Det er god skik, at vejleder og studerende oplyser hinanden om særlige forhold eller perioder, hvor vejledning ikke kan finde sted fx pga. ferie, studiejobs eller private forhold.

Vejledningen foregår mundtligt på baggrund af spørgsmål fra de studerende og i reglen på baggrund af skriftligt materiale. Det aftales, hvordan og hvornår skriftligt materiale skal fremsendes til vejleder forud for et møde, således at vejleder kan nå at læse og forholde sig til materialet. Før vejledermødet har vejlederen læst og forholdt sig de studerendes skriftlige materiale og har desuden forberedt sig til vejledningen som en pædagogisk situation. Vejledningen består af:

- *Mundtlige kommentarer til spørgsmål hhv. det skriftlige materiale* med det forbehold, at de studerende ikke kan forvente, at vejleder læser og kommenterer samme oplæg flere gange.
- *Vejleder kan påpege sproglige problemer og mangler vedr. kildeangivelse, samt vejlede om forbedring*, men det er de studerendes ansvar at arbejde med sprog, formuleringsevne og at sikre korrekt kildeangivelse (jf. link til vejledninger i kildeangivelse i semesterbeskrivelserne)-
- *Dialog om faglige aspekter af opgaven/projektet* herunder forslag til inddragelse af relevant fagligt materiale i form af litteratur, teori, metoder, empiri osv.
- *Dialog om progression i arbejdet og dets sammenhæng med rammer for opgave/projekt* herunder læringsmål.
- *Dialog om gruppedynamikker herunder eventuelle samarbejdsproblemer* eller andre forhold, der hindrer et konstruktivt arbejde i gruppen eller mellem gruppen og vejleder.

Vejlederen og gruppen af studerende prioriterer vejledningsmøder og overholder aftaler:

- *Hvis vejleder eller studerende bliver nødt til at aflyse et møde*, gøres dette i så god tid som muligt, og der aftales så vidt muligt et nyt møde. De enkelte gruppemedlemmer er forpligtet over for gruppen til at deltage i gruppe- og vejledermøder og overholde aftaler. Hvis et gruppemedlem uforudset bliver forhindret i at deltage i gruppe- eller vejledermøde, fx pga. sygdom, meldes der afbud.
- *Vejleder er forpligtet til og har en vigtig rolle i forhold til at ansøre og inspirere de studerende* til at arbejde med at vælge emne/case, identificere problemstillinger og formulere problemer, at planlægge processen, at læse og skrive, undersøge, analysere osv. Det gælder især på de første moduler, hvor de studerende ofte har behov for støtte til PBL herunder hjælp til at afgrænse emne/case, identificere problemstilling, formulere et problem og at holde fokus på det.

- *Vejlederen bidrager med konkret faglig vejledning vedr. mulige valg og konsekvenser* herunder faglig vejledning vedr. teori, design, metode, empiri, analyse, og hvordan det relaterer sig til socialrådgivning som professionel praksis. Vejlederen har en vigtig opgave i at engagere sig i de studerendes projekt/opgave, og afsættet for den faglige vejledning er modulets samlede tværfaglige læringsmål og rammen for opgaven/projektet. Det forventes, at vejlederen orienterer sig i modulets indhold og pensum og derved er i stand til at vejlede de studerende i, hvilken viden og faglige perspektiver, de kan inddrage i opgaven, uden at det dog kan forventes, at vejleder er ekspert på alle de former for viden, der indgår i socialrådgivning.
- Vejlederen bidrager med råd og sparring i forhold til planlægning og arbejdets progression og kan også opfordre til dialog om vejledningssamarbejdet såvel som samarbejdet i gruppen med det formål at fremme et konstruktivt samarbejde og forebygge samarbejdsproblemer.
- De studerende har ansvar for at bidrage fagligt til gruppens arbejde og at deltage aktivt.
- De studerende har ansvar for at forholde sig til modulets læringsmål og rammen for opgaven/projektet samt modulets indhold og pensum med henblik på at kunne arbejde selvstændigt med deres opgaver/projekter. I gruppearbejdet drøfter de studerende selvstændigt teori, design, metode, empiri, analyse m.m. herunder, hvordan det relaterer sig til socialrådgivning som professionel praksis.
- De studerende har ansvar for at planlægge, forberede sig, stille konkrete faglige spørgsmål og komme med skriftlige udkast, der kan danne grundlag for vejledningen. De studerende forventes at deltage aktivt i vejledningen både mundtligt og skriftligt. De studerende forventes desuden at forberede sig til og deltage aktivt i tværfaglige vejledningsseminarer.
- De studerende har til enhver tid et eget ansvar for at reflektere over og tage højde for, hvordan opgaver/projekter kan gennemføres på en faglig relevant, realistisk og frugtbar måde. Dette indebærer også, at gruppen forholder sig aktivt til det faglige og sociale samarbejde i gruppen og går i dialog med hinanden og vejleder om det. De studerende kan med fordel inddrage vejleder, hvis der opstår problemer med samarbejdet og i arbejdsprocessen. På den måde kan meningsforskelle, misforståelser eller uenigheder afklares.

De studerende efterspørger ofte en kvalitetsvurdering af deres arbejde enten undervejs eller ved afslutningen af opgave-/projektskrivning.

- Vejleder kan lave en kvalitativ vurdering af faglige styrker og svagheder i opgaven/projektet, som den studerende kan bruge i den sidste fase, men må ikke foretage en bedømmelse af opgaven/projektet. Bedømmelsen finder sted ved eksamen.
- Når opgaven/projektet er afleveret, ophører vejledningen.
- Der er særlige muligheder for vejledning i forbindelse med reeksamination af opgaver/projekter samt forud for tredje eksamensforsøg ved skriftlige eksamener jf. semesterbeskrivelsen.